УДК 633.15:631.53.02
Лівандовський Анатолій,
Таганцова Марина
Український інститут експертизи сортів рослин
м. Київ, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ СОРТОВИХ РОСЛИННИХ РЕСУРСІВ КУКУРУДЗИ

Кукурудза – продовольча і кормова – культура великих можливостей. За показником біологічної врожайності, що досягає 30 т/га, вона посідає перше місце серед зернових культур. За щорічним збором зерна – 592–844 млн т кукурудза посідає друге місце в світі, а за середньою врожайністю – близько 5 т/га – перше.

В Україні площа посівів кукурудзи за останнє десятиріччя зросла більш як удвічі. Природно-ресурсний потенціал України є досить сприятливим для формування високих та стабільних урожаїв цієї культури. Пріоритетною задачею розвитку національного агропромислового комплексу України є нарощування виробництва зерна та кормів.

У нашій країні кукурудза, насамперед, є основною кормовою культурою. На продовольчі цілі і технічні потреби використовується лише 35–40% зерна кукурудзи, а дві третини – на корм.

Дослідження з визначення придатності для поширення гібридів кукурудзи в Україні проводиться в усіх ґрунтово-кліматичних зонах і регіонах України, відповідно до Керівництва з проведення кваліфікаційної (технічної) експертизи сортів рослин та Методики державного випробування сортів рослин на придатність до поширення в Україні.

Підбір закладів експертизи проводиться таким чином, щоб максимально охопити всі ґрунтово-кліматичні зони нашої країни, придатні для вирощування кукурудзи. Згідно спеціалізації закладів експертизи, у 2015 р. польові кваліфікаційні випробування гібридів кукурудзи на господарську придатність проводиться на базі 21 сортодослідної станції, а на визначення відмінності, однорідності та стабільності на 2 сортодослідних станціях.

Державне випробування сортів рослин придатних до поширення в Україні у 2015 р. проходить 464 гібриди кукурудзи, з яких всього 123 гібриди (26%) селекції вітчизняного походження.

Державний Реєстр сортів рослин придатних до поширення в Україні на 2015 рік нараховує 918 гібрид кукурудзи, з яких – 317 української селекції проти 601 іноземного походження, що складає відповідно 35 та 65 відсотків. Відсоток гібридів кукурудзи вітчизняного походження в Реєстрі постійно варіює, але розпочинаючи з 1995 р. можна відмітити що цей показник постійно зменшується, так в 1995 р. цей показник складав – 52% (55 гібридів), в 2000 р. – 46% (110 гібридів), в 2010 р. – 44% (214 гібриди), а в 2012 р. – 38% (231 гібрид).

На сьогодні найбільш забезпеченою групою гібридів кукурудзи є середньорання – 461 гібрид (50%), та середньостигла група – 266 гібридів (29%).

Що стосується батьківських компонентів кукурудзи звичайної, слід зазначити, що зараз пройшли державну реєстрацію 1163 компоненти, з яких вітчизняної селекції – 470 або лише 40% від загальної кількості.

УДК 631.1
Матус Валентина,
Шпак Зоя,
Курочка Надія
Український інститут експертизи сортів рослин
м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ ТА ВИВЧЕННЯ СОРТОВИХ КОЛЕКЦІЙ ЯГІДНИХ КУЛЬТУР

Серед багаторічних насаджень ягідні культури займають особливе місце за походженням, біологічними особливостями, поширенням, використанням у народному господарстві та економічним значенням. Свіжі ягоди та продукти їхньої переробки мають високі харчові, дієтичні та лікувальні властивості завдяки вмісту великої кількості різних сполук і біологічно активних речовин, необхідних для організму людини [1].

Завдяки вагомій частці, що займають ягідні культури в економіці сільського господарства, дуже важливим є подальше зростання продуктивності й довговічності ягідних насаджень за рахунок насаджень кращих, високопродуктивних, адаптованих до місцевих умов вирощування сортів, здатних давати стабільні врожаї з високими якісними показниками. Тому питання збереження сортового складу ягідних культур набуває особливого значення, так як їх продуктивність на 60% залежить від сорту.

У межах напряму формування колекцій загальновідомих сортів проводяться дослідження ідентифікації морфологічних ознак із подальшим виділенням сортів з еталонними ознаками, які є невід'ємною частиною методології проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на відмінність однорідність та стабільність (ВОС-тест).

На сьогодні сорти ягідних культур випробовуються на полях Заявника, тобто при державній реєстрації сорту рішення приймається на підставі інформації, що надана заявником.

У даній ситуації головним завданням Експертного органу є забезпечення утримання та зберігання офіційного зразка багаторічних видів рослин у встановленому Установою порядку [4].

Решетилівська лабораторія Полтавського ОДЦЕСР філії УІЕСР у 2012–2015 рр. залучена до процесу формування та підтримання колекції